

Herstelgericht werken in een schoolcontext

Actiedag operatie geslaagd

Lalita (vzw Apart – Team On@Break²)

Jelijn (Groep INTRO)

Check-in

- Wie ben je?
- Wat deed je afgelopen week om je relatie met een collega/jongere te verbeteren of te onderhouden?

Programma

---

1. Wat is herstel?
2. Herstelgerichte houding – *een visie, een basishouding in je leven*
3. Herstelgerichte methodieken – *gelinkt aan de preventiepiramide*
4. Toepassen van deze visie in de klas en op teamniveau

1. Wat is herstelgericht werken?

Een **integrale aanpak**,

waarbij **proactie, preventie en curatie hand in hand** gaan.

Het opbouwen, onderhouden en herstellen van relaties staan hierbij centraal.

Principes herstelgericht werken

- Focus op **schade openbreken** (preventie en proactie)
- **Interactief** en **verbindend** proces
- **Verantwoordelijkheid**
- **Emoties** zijn de motor van herstel
- Gerichtheid op de **gemeenschap**

2. Herstelgerichte houding

---

8 kenmerken van herstellende houding

- **Verbindende houding**

Vraagt een hoge authenticiteit gericht op opbouwen, onderhouden en herstellen van relaties

- **Verantwoordelijkheid**

Zelf verantwoordelijkheid nemen + appeleren tot het nemen van verantwoordelijkheid

- **Reflecterende houding**

De verantwoordelijkheid voor wat fout loop niet bij de anderen/jongeren leggen maar naar jezelf durven kijken en fouten durven erkennen.

- **Waarderende houding**

Ook wanneer het niet goed loopt toch oog hebben voor wat wel goed gaat. Heeft een grotere preventieve werking. Wie zich gewaardeerd voelt, gaat steviger in zijn kracht staan.

2. Herstelgerichte houding

---

8 kenmerken van herstellende houding

- **Nieuwe autoriteit**

- Aandachtig en betrokken zijn bij jongeren
- Steeds consequent zijn
- Samen dezelfde aanpak

- **Geweldloze communicatie**

Focus op waarneming – gevoel – behoefte - verzoek

- **Vergevingsgezindheid**

Een grootse daad, je kiest niet voor agressie of kwaadheid. Vergeven is niet gelijk aan verliezen of vergeten.

- **Groepsdynamiek**

Aandacht hebben voor de constante evolutie van een groep. Aanpak hierop afstemmen.

2. Herstelgerichte houding

Mentimeter

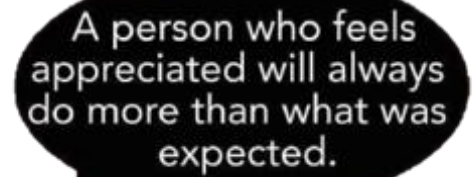

- Surf naar: www.menti.com
- Code: 6948 5506
- Scoor de 8 kenmerken van een herstelgerichte houding binnen jouw schoolteam

Enkele kaders

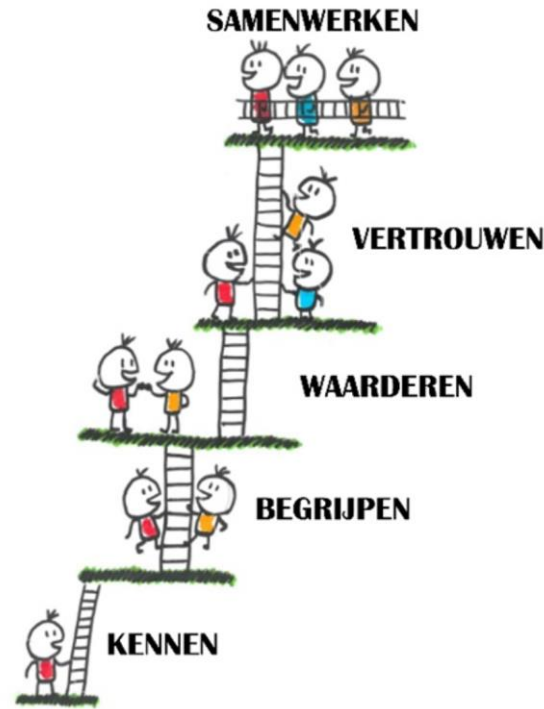
- Verbondenheid
- Fair Process
- Preventiepiramide

A person who feels appreciated will always do more than what was expected.

Verbondenheid

- Gouden en zilveren weken
- RAKIS
- DE-LINK-WENTIE
- Social Discipline Window
- Ladder van samenwerken

RAKIS

doe de RAKIS-check om te zien wat goed loopt en waar nog winst te behalen is

---

RELATIES

R

- Hoe zit het met de onderlinge relaties in de groep?
- Hoe staat het met mijn relatie tot de leerlingen?
- Ken ik de leerlingen goed?
- Weet ik wat hun hobby's zijn?
- Weet ik voldoende van hun thuissituatie?
- Waar is winst te behalen op relationeel gebied?

AFSPRAKEN

A

- Zijn de onderlinge afspraken helder? Hoe weet ik dat?
- In hoeverre weten leerlingen wat ze van school, leraren of de mentor kunnen verwachten?
- Hebben leerlingen hier inspraak op?
- Worden ze consequent nageleefd?

KENNIS

K

- Heb ik voldoende kennis van wat leerlingen nodig hebben?
- Zijn er leerlingen met diagnoses in de klas waar ik meer van zou kunnen leren?
- Weet ik voldoende van het tienerbrein?
- Wat mag ik qua plannen en organiseren van de leerlingen verwachten?
- Overvragen wij ze niet?

INZICHT

I

- Heb ik voldoende inzicht in mijzelf?
- Weet ik hoe ik overkom op de groep? Hoe weet ik dat?
- Wat zijn mijn sterke kanten?
- Waar heb ik collega's voor nodig?
- Wat zijn mijn valkuilen in het mentorschap?
- Wat doet mijn persoonlijkheid met de groep?
- Wat kan ik leren van andere mentoren?

SAMEN

S

- Werken wij als team samen?
- Hanteren we een eenduidige aanpak op school?
- Is het duidelijk wat andere mentoren doen?
- Zijn afspraken en consequenties duidelijk?
- Werk ik goed met ouders samen?
- Hebben leerlingen inspraak?
- Waar valt hierin winst te behalen?

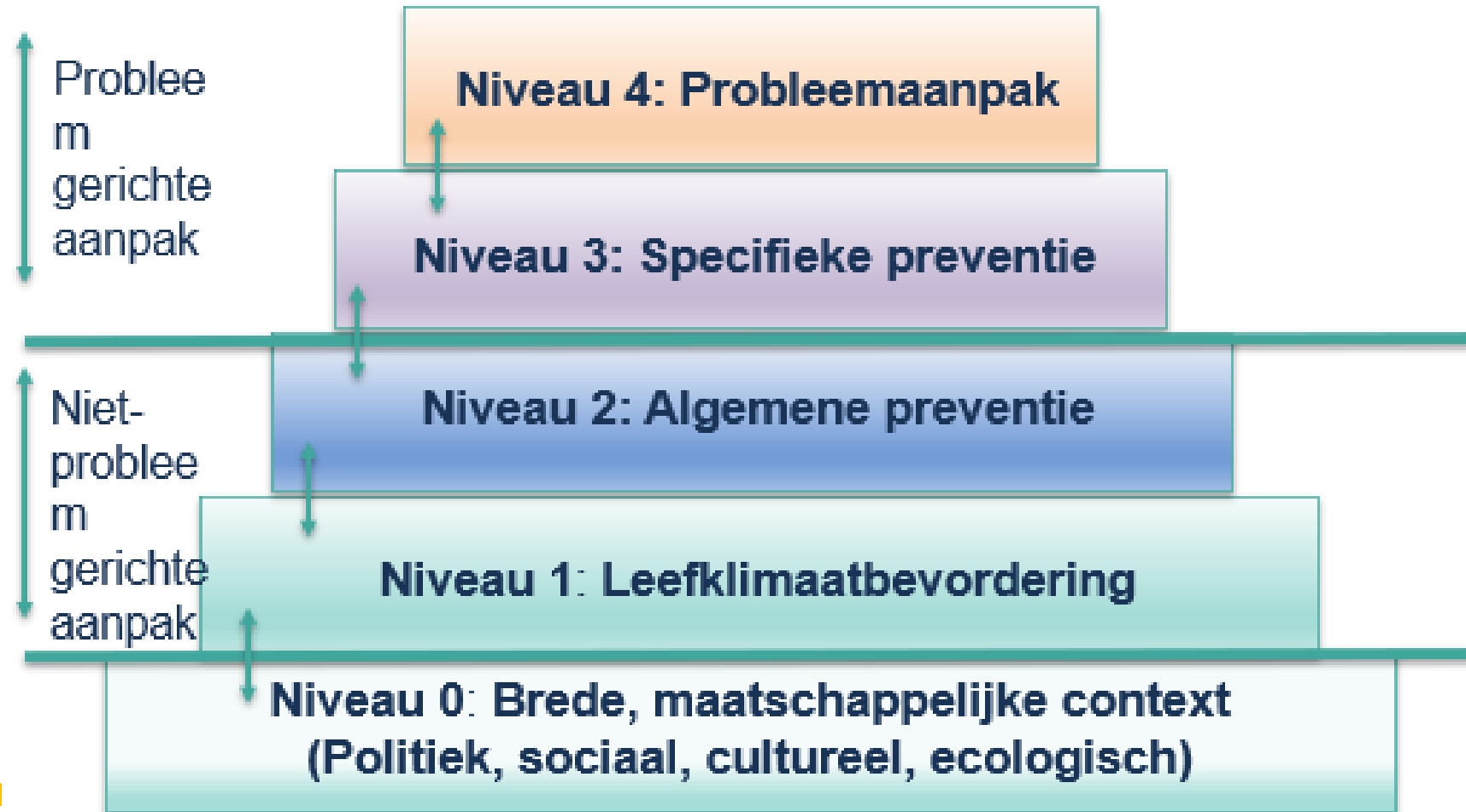
Fair process

- Fair Process is het proces dat **voorafgaat** aan het bepalen van een **gevolg** na een incident, voorstel of gebeurtenis en baseert zich op 3 principes (Kim en Mauborgne, 2003).
  - **“Explanation”**
Werd voldoende **uitgelegd waarom** dit gevolg of deze keuze er is, **vanwaar** de keuze komt en hoe men tot die keuze is gekomen?
  - **“Expectation Clarity”**
Is het **duidelijk** voor alle betrokkenen wat nu wordt **verwacht**, en wat de **gevolgen** zijn wanneer niet aan de verwachtingen wordt voldaan?
  - **“Engagement”**
Hebben de betrokkenen **een stem** gehad in dit proces? Konden ze hun **ideeën** en **mening** op tafel leggen om zo samen tot de beslissing te komen?

Voorbeeld

Dit proces toepassen bij het nemen van een beslissing, bijvoorbeeld over hoe de klasruimte zal worden ingericht, is eveneens belangrijk. Via dit proces maak je geen consensus, je kiest niet voor het voorstel met de meeste stemmen, maar wel voor het voorstel dat het beste is voor de organisatie.

Preventiepiramide

Oefening preventiepiramide

- Denk na over herstelgerichte acties, per niveau van de preventiepiramide (niveau 1 – 4)
- Hang deze vooraan op de preventiepiramide bij het juiste niveau
- Plenair bespreken

Oefening preventiepiramide: jullie input

Niveau 1

- Sportwedstrijd (leerkrachten en leerlingen doen mee)
- Sport en muziek op school
- Begrip over het waarom van de verandering/regel/waarde erachter
- Wekelijks gezelschapsspel met de leerlingen na het weekend
- Leerlingen mee betrekken bij inrichten 'chillruimte'
- Aanspreken met de voornaam
- Fair process
- Geloven in de leerlingen
- Verbindingsdagen in september
- Ardennen uitstap
- Kennismakingsweek
- 1 september: inzetten op kennismaking
- Talentendag: masked teacher in samenwerking met leerlingen (mode en theater)
- Installeren proactieve cirkel

Oefening preventiepiramide: jullie input

Niveau 4

- iets doen met de leerlingen / zorg dragen voor hen / hen begeleiden wanneer ze definitief verwijderd worden. Leerlingen niet zo maar verwijderen.
- Procedure na incident/schade: met aandacht voor het **proces**.

3. Herstelgerichte methodieken

---

1. De algemene leefklimaat-bevorderende acties

- **Proactieve cirkel** voor als werkvorm
een preventieve en groepsgerichte methodiek die verbondenheid tussen groepsleden stimuleert.
- **Ladder van samenwerken**
- **Energizers**
- ...

2. Algemene preventie

- **De taakgerichte proactieve cirkel**
om te reflecteren en/of af te stemmen over de manier van samenwerken in een groep.

3. Herstelgerichte methodieken

---

3. Specifieke preventiemaatregelen (gericht op spanningen, roddels of kleine frustraties)

- **De koffietascirkel**
een gestructureerde manier om een klein probleem uit te praten
- **De steuncirkel**
een gespreksvorm om naar iedereen te luisteren over een feit dat een groep mensen raakt
- **De curatieve maatregelen of het 'enge' herstel**
Hier is schade opgetreden en is herstel in strikte zin op z'n plaats

4. Probleemaanpak

- HERstelgericht GroepsOverleg (**HERGO**)
- **No Blame methode**
- **de peer mediation**
- **Eigen Kracht Conferentie**
- **Herstelgesprekken**
- **Sorry Box**

Herstelgesprek

- Hoe pakken jullie herstelgesprekken aan?

Herstelgesprek _ tips!

- Op voorhand voorbereiden
- Meerzijdige partijdigheid
- 5 herstellvragen
- Link met verbindende (of geweldloze) communicatie

5 herstellvragen

- Wat is er gebeurd? Wat dacht je toen?
- Hoe heeft het je geraakt? Wie is er nog door geraakt?
- Wat is jouw aandeel? Hoe denk je er nu over?
- Wat is er nodig om verder te kunnen?
- Wat ga jij hieraan doen?

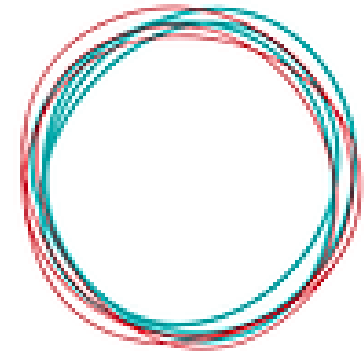
Ligand: herstelgerichte organisatie

<https://www.ligand.be/downloads>

- Behoeft- en gevoelskaarten
  - Herstelvragen
  - ...

<https://www.ligand.be/shop>

- Start met cirkelen
  - Beter samen
- Beter met conflicten
  - ...

LIGAND

4. Toepassen van deze visie

Groep 1: in de klas

Hoe pas je de info en de inzichten van deze sessie concreet toe in de klas?

Groep 2: in het schoolteam

Hoe pas je de info en de inzichten van deze sessie concreet toe in het schoolteam?

Jullie krijgen tijd om samen tot concrete voorstellen en acties te komen

Check-out

Persoonlijk engagement

Hier ga ik de komende periode mee aan de slag...

Bedankt voor jullie interesse!

Nog vragen?

Lalita.Vandenweghe@vzwapart.be

Of

Jelijn.fiers@groepintro.be

